

НАЦРТ

ПРЕДЛОГ

ЗА УКЉУЧИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА У НАСТАВНЕ ПРОГРАМЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

фебруар 2010.

**ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ**

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

САДРЖАЈ

Предговор	03
Добробит животиња и њен значај за друштво	05
Образовање и васпитање о добробити животиња	08
Сврха	10
Знања, вештине и вредности које развија	12
Препоручене технике и методе учења	13
Тематске области	15
Општи исходи	16

**ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ**

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

ПРЕДГОВОР

Имајући у виду да је развој свести о значају заштите животиња један од законом дефинисаних циљева образовања у Србији, желимо да помогнемо да се ова корисна и важна област укључи у наставне програме и праксу васпитно-образовних установа.

Документ који је пред вама намењен пре свега надлежним државним органима и треба да послужи као полазна основа за систематско укључивање образовања и васпитања о добробити животиња у наставне програме различитих предмета свих образовних нивоа.

Како бисмо постигли овај циљ ORCA је у сарадњи са Педагошким друштвом Србије формирала Радну групу за израду Предлога за укључивање образовања и васпитања о добробити животиња у наставне програме. **Наша жеља је да у израду документа укључимо стручну јавност и све заинтересоване, па вас с тим у вези позивамо да заједнички предложимо решења која ће најбоље одговарати потребама нашег друштва.**

Ако сте васпитач или наставник поделите са нама искуства у раду са децом и младима, ваше виђење постојећих циљева, задатака и програмских садржаја у вези са животињама.

Ако сте родитељ пошаљите нам предлоге садржаја које бисте желели да ваше дете учи када је у питању однос према животињама, људима и животној средини.

Ако сте ученик кажите нам шта бисте волели да у школи научите о животињама.

Прикупљене сугестије биће размотрене и укључене у финални текст документа.

Иницијативу за укључивање ОВДЖ у наставне програме данас подржавају: Српска академија наука и уметности; Председник Републике Србије; Завод за унапређивање образовања и васпитања; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде; Министарство животне средине и просторног планирања; Министарство омладине и спорта; Савез учитеља Републике Србије; Педагошко друштво Србије; Друштво психолога Србије; Британско краљевско удружење за спречавање суровости према животињама (RSPCA), те им се на овом месту посебно захваљујемо.

ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА - ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ

Посебну захвалност дугујемо и васпитачима, учитељима, наставницима, а нарочито ORCA едукаторима који су својим искуством, идејама и саветима допринели квалитету овог документа.

Свесни смо да је добробит животиња нова област у животу школе. У том смислу бићемо веома захвални свима онима који буду желели да поделе са нама своје искуство и укажу на начине којима можемо обогатити наше идеје.

Уколико сте заинтересовани за развој ове области образовања и у вашој школи или желите да будете део нашег тима и укључите се у активности "ORCA ОБРАЗОВАЊА", стојимо вам на располагању.

... да наша деца постану информисани, одговорни,
активни и саосећајни људи

Елвир Буразеровић
председник ORCA

**ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ**

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ДРУШТВО

Питање заштите животиња нераскидиво је повезано са многим друштвеним проблемима. Неодговоран однос према животињама и небрига о заштити добробити животиња доводи до низа проблема који се негативно одражавају, не само на животиње, већ и на човека. То су многобројни здравствени, хигијенски и еколошки проблеми који се везују за животиње. Навешћемо само неке од њих:

- постојање великог броја напуштених животиња, а за које се везују различити здравствени, хигијенски, еколошки и безбедоносни проблеми;
- драстичан пад квалитета прехранбених производа (млека, меса, јаја и др.), због неадекватних услова гајења домаћих животиња;
- преношење болести које су заједничке људима и животињама услед неадекватног односа власника према њима;
- угрожавање безбедност и наношење повреда од стране опасних животиња због неодговорности њихових власника;
- непризнавање резултата огледа који се спроводи у научноистраживачке сврхе од стране међународне научне јавности;
- развој поремећаја понашања код деце, и пораст појаве насиља у друштву.

Заштита добробити животиња представља привредну и економску нужност за нашу земљу и значајан је фактор безбедности производа животињског порекла, односно валидности резултата спроведених научних огледа. Наиме:

- при извозу производа животињског порекла, земља увозница захтева да су испоштоване све процедуре у вези са производњом и превозом животиња и производа животињског порекла - све до коначног одредишта односно потрошача;
- при извозу лекова, земља увозница захтева да је лек испитиван на начин којим се огледним животињама не наноси непотребан бол, патња, страх и стрес;
- при извозу козметичких средстава, земља увозница захтева да козметичко средство није тестирано на животињама;
- при изради научних огледа, без обзира на одобрење научних већа факултета и универзитета, научник је обавезан да добије дозволу Етичког комитета за заштиту огледних животиња (локалног, односно националног). Само је такав научни резултат валидан и са њим се у свету може представити наша наука.

Добробит животиња је значајан чинилац квалитета производа животињског порекла - чинилац који има директан утицај на

ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА - ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ

потрошачев избор. Да би изашли у сусрет потрошачима, захтевају се високи стандарди у погледу добробити животиња. Прописи који постоје у нашој земљи у вези са заштитом животиња као и традиционална сточарска пракса више не одговара очекивањима грађана Србије и потрошачима из Европске уније. Због тога Србија мора отпочети са активностима које се тичу добробити животиња како би ублажиле опасности које прете домаћој привреди.

Повезаност злостављања животиња са насиљем у друштву. Злостављање животиња, поред тога што грубо нарушава добробит животиња, значајно је и због тога што је повезано са агесијом према људима, психопатолошким феноменима, психијатријским болестима, криминогеним понашањима и породичним насиљем. Наиме, научна истраживања су показала да су деца и одрасли који изврше насиље над животињама генерално склонији да почине и многе врсте криминогених радњи. Овај карактеристични развојни поремећај понашања недвосмислено указује на преку важност превентивног деловања кроз образовање и васпитање деце о добробити животиња како би правовременом реакцијом друштва ако не спречили, онда умањили инциденцу друштвено малигних психопатолошких феномена. У оквиру породичног система злостављање љубимца је показатељ постојања и других облика породичног насиља (над женама и децом), као и показатељ озбиљности и суровости насилника у примени физичке агесије.

Дакле, с обзиром да стручњаци имају становиште да је злостављање животиња од стране детета "црвени аларм" будућег антисоцијалног понашања одраслог човека, злостављање животиње представља значајан дијагностички индикатор развоја и постојања психопатолошког понашања појединаца.

Предуслов за интеграцију земље кандидата у ЕУ је усвајање и примена пакета прописа који се односе на заштиту животиња, како би се постигли исти стандарди за држање, односно репродукцију, превоз и друге облике коришћења животиња. Поред спречавања нехуманог односа човека према животињама, правни прописи из ове области постоје с циљем унифицирања критеријума држања и коришћења животиња на територији земаља чланица. Заједничко становиште ЕУ јесте, да је са земљом кандидатом, до дана прикључења заједници нужно потпуно ускладити прописе о заштити животиња са правним редом Европске уније, због тога што је тај сегмент законодавства значајан елемент код подстицања поверења јавности у производњу хране, као и да разлике између држава чланица у вези заштите животиња не би проузроковале неједнаке услове конкуренције и тако штетно деловале по функционисање унутрашњег тржишта ЕУ. На тим основама земља

ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ

кандидат израђује детаљне планове реструктурирања сектора сточарстава, укључујући потребне инвестиције на основу захтева правног система ЕУ.

Висок ниво свести предуслов је да би се постигао крајњи циљ - заједнички и складан живот људи и животиња у циљу просперитета будућих генерација. То јасно указује да је заштита животиња пре свега друштвено питање и социјална категорија која има пуно појавних облика (образовни, информативни, културни итд.), које можемо користити како би се постигао економски напредак, али уз поштовање, бригу и одговоран однос према животињама. На овај начин Србија се опредељује за прихватање и потврђивање вредности савременог друштва

**ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ**

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА

*„Учење детета да не згази гусеницу је исто тако важно
по дете као што је и по саму гусеницу“
Бредли Милер*

Образовање и васпитање о добробици животиња (ОВДЖ) представља процес усвајања знања, вештина, ставова и вредности о добробици животиња, са сврхом развијања просоцијалне личности детета и друштва у целини.

Ови садржаји конципирани су тако да развијају свест, разумевање и знање о питањима која се тичу односа према животињама и промовишу начине на које се конфликтни погледи и интереси могу помирити. Теме које се обрађују интелектуално су стимулативне и важан су део културе савременог човека, односно младих људи.

Добробит животиња у настави

Данас. Последњих година добробит животиња постепено добија место које заслужује у наставним програмима и пракси образовно-васпитних установа. Препозната је чињеница да ови садржаји одговарају општим принципима, циљевима, исходима, односно стандардима образовања и васпитања у Републици Србији. Због тога је држава законима предвидела развој ове области:

- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 72/09) утврђује да је један од циљева образовања и васпитања у Републици Србији „развој свести о значају заштите животиња“ (члан 4. став 1. тачка 11.).
- Закон о добробици животиња („Службени гласник РС”, број 41/09) предвиђа обавезу да „установе у области образовања обезбеђују, усмеравају и подстичу јачање свести о значају добробити животиња.“ (члан 3. став 1.)

У протеклим годинама надлежне институције у области образовања започеле су процес укључивања ОВДЖ у наставне програме (припремни предшколски програм, грађанско васпитање за II разред основне школе, Чувари природе за III, IV и VI разред основне школе, биологија за VI и VIII разред основне школе и друго).

ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА - ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ

Кроз ORCA-ин програм за професионално усавршавања учесника у образовању: „Добробит животиња и ми“ обучено је преко 1000 васпитача и наставника за примену садржаја о добробити животиња у свом раду.

Сутра. Образовање и васпитање о добробити животиња је мултидисциплинарна област која треба да буде део наставних програма различитих предмета свих образовних нивоа (од предшколског до средњошколског), прилагођено узрасним и личним образовним потребама детета. Његово укључивање у наставне програме треба учинити тако да се ученици додатно не оптерете, већ да њихово образовање учини још кориснијим и занимљивијим.

Имајући у виду значај ОВДЖ и добру законску основу, потребно је започети са систематским укључивањем образовања и васпитања о добробити животиња у наставне програме различитих предмета на свим образовним нивоима, те омогућити његову примену у раду васпитно-образовних установа.

Наставак обуке запослених у образовању, као и креирање конкретних решења - у сарадњи са васпитачима и наставницима, стручним удружењима, родитељима - пружаће континуирану подршку активностима надлежних државних органа на укључивању образовања и васпитања о добробити животиња у формално образовање.

**ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ**

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

Образовање и васпитање о доброби животиња

СВРХА

- Развој личности детета - будућег грађанина цивилизованог демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва, заснованог на начелима различитости и доброби за све - посредством усвајања знања, вештина, ставова и вредности о доброби животиња.
- Допринос квалитетном образовању и васпитању успостављајући савремене методе учења/наставе којима се код деце и младих развија мотивација за учење и подиже квалитет постигнућа, користећи њихову природну заинтересованост за усвајање знања о доброби животиња.

Поред поменуте сврхе, ОВДЖ доприноси:

1. поштовању права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијању способности за живот у демократски уређеном друштву;
2. развијању свести о концепту одрживости, као и о вредностима и принципима одрживог развоја;
3. оспособљавању ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, односно развија сопствену личност и потенцијале;
4. унапређивању моралних вредности кроз развијање осећања хуманости као основне тековине цивилизације;
5. изграђивању ставова позитивног вредновања различитости код људи у погледу пола, расе, културе, нације као и самовредновања сопствене припадности;
6. развијању поштовања и одговорног односа према другим особама и њиховом идентитету, потребама и интересима;
7. подстицању индивидуалне одговорности;
8. спречавању вршњачког, породичног и других видова насиља у друштву као начина односа појединца према живим бићима;ž

ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИ ЖИВОТИЊА - ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

9. развијању свести о значају заштите и очувања природе и животне средине, схватајући човека као део заједничког екосистема;
10. изградњи просоцијалног друштва које поштује све што живи: људе, животиње, биљке, као и животну средину.

**ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ**

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

Образовање и васпитање о доброби животиња

ЗНАЊА, ВЕШТИНЕ И ВРЕДНОСТИ КОЈЕ РАЗВИЈА

Знања:

- Животне потребе животиња
- Принципи заштите доброби животиња
- Значај заштите доброби животиња
- Добробит животиња и друштво
- Добробит животиња и јавно здравље
- Добробит животиња и животна средина
- Добробит животиња и одрживи развој

Вештине:

- Емпатија према људима и животињама¹
- Брига о животињама
- Одговорно власништво над животињама
- Брига о сопственом здрављу и безбедности кроз правилно понашање према животињама
- Разумевање сопствених потреба и потреба других у контексту складног суживота људи и животиња
- Вештина комуникације
- Активна партиципација у одговорном односу према животињама у животу школе и ван ње

Вредности:

- Развој алтруизма²
- Поштовање и одговорност према животињама, људима и животној средини
- Грађанска иницијатива и активизам у контексту поштовања и одговорног односа према животињама
- Заједнички, складан суживот људи и животиња
- Свест о међусобној повезаности свих живих бића

---

¹ Емпатија – саосећајност, способност разумевања и резонанце осећања других

² Алтруизам – милосрђе, несебичност, некористољубље, љубав према ближњем

Образовање и васпитање о доброби животиња

ПРЕПОРУЧЕНЕ МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ УЧЕЊА

*Реци ми и ја могу заборавити.
Покажи ми и ја могу запамтити.
Укључи ме и ја ћу схватити заувек.
Бен Френклин*

Образовање и васпитање о доброби животиња примењује методе интерактивног учења/ наставе које укључују: смислено вербално рецептивно учење, практично смисаоно учење, проблемску наставу, дивергентно учење, кооперативно учење у групама, као и кроз тимски рад и коришћење аудиовизуелних илустрација и средстава.

Неке од метода, техника подучавања/учења, као и наставних средстава у области образовања о доброби животиња које посебно препоручујемо су:

- **Уживљавање у улогу** – млади се подстичу да се ставе у положај животиња. Ова техника пружа одличну стратегију за вежбање/стицање животних вештина и искушавање како би неко могао да се понесе у ситуацијама из стварног живота; доприноси развијању и повећању степена емпатије према улози коју играју те подстиче на увиђање ставова других.
- **Игре и симулације** – деца играју игре као активности које се могу користити за проучавање садржаја, развијање критичког размишљања, решавање проблема и доношење одлука. Симулације су активности осмишљене тако да подсећају на право искуство. Деца могу на овај начин да скусе осећања која се могу појавити и у другом окружењу, нпр свакодневном животу.
- **Амбијентално учење** – на овај начин деца и млади кроз посматрање животиња (на фарми, у прихватилиштима за напуштене животиње, на природним стаништима и слично) усвајају знања о понашању и животним потребама животиња.
- **Дебата и дискусија** – одређени проблем или питање се представља, а ученици се подстичу на развијање критичког става и расуђивања, кроз анализу проблема, сукоб мишљења заснован на

ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИ ЖИВОТИЊА - ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ

аргументацији, а са крајњим циљем доношења креативног решења који би задовољио све супротстављене стране.

- **Кооперативне методе учења** – учење од рада у пару до тимског рада омогућава разне облике социјалне партиципације и обогаћивање сопственог искуства кроз размену са другима.
- **Решавање проблема и ситуација** које изазивају когнитивни конфликт, погодују развоју мисаоних способности деце и младих, учећи их да критичког процењују, логички расуђују и одлучују, те буду усмерени ка циљу.
- **Филм** – савремени медиј који због великог интересовања деце и младих за овај облик преношења информација може да буде одличан подстрек за рад на часу.

**ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ**

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

Образовање и васпитање о доброби животиња

ТЕМАТСКЕ ОБЛАСТИ

Садржаји образовања и васпитања о доброби животиња могу се обрађивати кроз више сазнајних целина, односно тематских области у оквиру којих се, кроз различите активности обрађују актуелни проблеми заштите доброби животиња.

Тематске целине нису међусобно изоловане, већ се прожимају и преплићу чинећи још шире интегративне области:

- Кућни љубимци - животиње за друштво и напуштене животиње
- Домаће животиње и здравље потрошача
- Дивљи свет и човек (дивље животиње у природним стаништима; дивље животиње у заточеништву)
- Огледне животиње, наука, индустрија и образовање
- Стања супротна доброби животиња и насиље у друштву
- Добробит животиња и грађански активизам
- Домаће и међународно законодавство у области заштите животиња

ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА - ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

Образовање и васпитање о добробити животиња

ОПШТИ ИСХОДИ

Ученици у зависности од узраста:

- Изражавају знање о основним животним потребама животиња чији опстанак непосредно зависи од човека: животиње које се користе у производне сврхе; животиње које се користе у научноистраживачке, биомедицинске и образовне сврхе; животиње које се користе за изложбе, такмичења, приредбе и друге облике јавног приказивања; животиње за рад и службене животиње; кућне љубимце; напуштене и изгубљене животиње; дивље животиње у заточеништву (у даљем тексту животиње), као и важност задовољења тих потреба за добробит животиња и људи као и заштиту животне средине
- Познају начине на који је човек користио и користи животиње у различитом друштвеном, културном, историјском и религијском окружењу, као и оправданост тих начина коришћења у контексту задовољења основних људских потреба и добробити животиња
- Знају принципе заштите животиња различитих школа или праваца: покрет за заштиту добробити животиња, покрет нови велфаризам, покрет за права животиња, покрет за ослобођење животиња, и примењују их у свакодневном животу (у разговору, аргументацији ставова и др.)
- Разумеју основна начела заштите добробити животиња и важност њихове примене по добробит људи, и повезаност тих начела са природним, културним и друштвеним окружењем у складу са начелима одрживог развоја
- Испољавају развијену свест о важности заштите добробити свих животињских врста које имају способност да осете бол, патњу или стрес
- Поштују, брину, саосећају и одговорно се понашају према животињама, животној средини и активно изражавају сопствене ставове, учествују у развијању и имплементацији иницијатива за побољшање односа према добробити животиња у непосредном окружењу, као и на националном и глобалном новоу

ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА - ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

INSTITUTE FOR
**Sustainable
Communities**

- Правилно се понашају према животињама ради очувања сопствене безбедности и здравља (зоонозе) у непосредном окружењу
- Схватају повезаност очувања јавног здравља са заштитом добробити животиња, и изражавају сопствене ставове и спровode акције у вези унапређења јавног здравља кроз побољшање добробити животиња на локалном, као и на националном и глобалном нивоу
- Уважавају различитости ставова појединаца и друштвених група према животињама, у оквиру праваца за заштиту животиња (нпр. различитост ставова у погледу држања животиња за друштво или не ... и др.)
- Примењују различите социјалне вештине за изражавање сопствених ставова у вези заштите добробити животиња
- Изражавају и примењују одговоран однос према животињама за друштво, укључујући и ненасилну обуку, нарочито према животињама из свог домаћинства
- Активно се баве решавањем проблема (социјалних, хигијенских, здравствених, безбедносних, еколошких и др.) у вези са присуством напуштених животиња у локалној средини, као и на националном и глобалном нивоу
- Разумеју појаву и оправданост држања животиња за друштво и познају различит однос према заштити добробити ових животиња у другачијем друштвеном, културном, историјском и религијском контексту
- Разумеју потешкоће у задовољавању основних животних потреба дивљих животиња које се држе као егзотични љубимци, те изражавају негативан став према држању заштићених животињских врста
- Испољавају знање и разумевање важности задовољења основних животних потреба фармских животиња (*правило пет слобода*), препознавајући предности слободних у односу на интензивне система гајења у локалном окружењу, као и на националном и глобалном нивоу
- Упознати су са неопходношћу лишавања живота фармским животињама у циљу задовољења основних људских потреба

**ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ**

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

INSTITUTE FOR
Sustainable
Communities

(исхране), на начин који изазива тренутну смрт, чиме се бол, патња и стрес животиња свде на минимум, што је у директној повезаности како са добробити људи тако и са заштитом добробити животиња

- Разумеју појаву и оправданост држања фармских животиња у циљу задовољења основних људских потреба и познају различит однос према заштити добробити ових животиња у другачијем друштвеном, културном, историјском и религијском окружењу, имајући на уму принцип одрживог развоја
- Свестан је повезаности начина гајења, транспорта и клања фармских животиња са квалитетом прехранбених производа животињског порекла и активно је ангажован на остваривању својих потрошачких права
- Разумеју појаву и оправданост држања огледних животиња у циљу задовољења основних људских потреба (научна истраживања) и познају различит однос према добробити ових животиња у другачијем друштвеном, културном, историјском и религијском окружењу, имајући на уму принцип одрживог развоја
- Испољавају знање и разумевање важности задовољења основних животних потреба огледних животиња, као и важност развоја и примене поступака који би заменили, смањили број и усавршили огледе (*3P* правило), са циљем замене животиња коришћењем алтернативних метода кад год је то могуће.
- Разумеју појаву и оправданост држања дивљих животиња у заточеништву у контексту очувања угрожених животињских врста и задовољења људских потреба за образовањем, као и потребу задовољења животних потреба ових животиња и последице занемаривања ових потреба по њихову добробит
- Познају различит однос према добробити дивљих животиња у заточеништву у другачијем друштвеном, културном, историјском и религијском окружењу, имајући на уму принципе и начела одрживог развоја.
- Разумеју начине на који човек савременим начином живота и својим активностима угрожава добробит дивљих животиња на природним стаништима (преводећи станишта у пољопривредне површине, градове, користећи их у сврхе шумарске индустрије, водопривреде,

---

ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

INSTITUTE FOR
Sustainable
Communities

загађујући земљиште, воду, ваздух) и последице тих активности по животну средину добробит људи

- Познају и примењују држање животиња на начине предвиђене домаћим законодавством, као што препознају и предузимају одговарајуће активности у случајевима одступања од ових закона
- Познају међународно законодавство у заштити добробити животиња, као и актуелна дешавања на том пољу, те активно учествују у светским кампањама у заштити добробити животиња
- Познају и разумеју порекло и неоправданост стереотипа, предрасуда или страха од појединих врста животиња (црна мачка, слепи миш, паук и др.) као и симболичко значење одређених врста у свакодневном животу, језику, књижевности и уметности и њихов утицај на понашање људи
- Препознају разлику између коришћења (употребе), злоупотребе и злостављања животиња (нпр. коришћење у медијима, такмичењима, изложбама и др.)
- Препознају и испољавају негативне ставове према свим начинима злоупотребе животиња, коришћењем животиња на начин који је супротан закону и друштвеним нормама (нпр. борбе животиња, бестијалност и др.)
- Препознају злостављање животиња, односно свако поступање или непоступање са животињама којима се намерно или из нехата изазива бол, патња, страх, стрес, повреда, нарушава генетска целовитост животиње и изазива смрт, и предузимају активности обрађујући се одговарајућим институцијама
- Знају чињенице о повезаности злостављања животиња са поремећајима понашања код деце, антисоцијалним понашањем одраслих и насиљем у породици, те могу да препознају и предузму активности у контексту обрађања одраслима или одговорним институцијамаПрепознају значај медија и користе их за јачање свести о значају заштите добробити животиња и њене повезаности са добробити људи и заштитом животне средине
- Знају чињенице о вишеструким позитивним последицама које животиње за друштво имају на психолошко и физичко здравље људи (помоћ особама са физичким инвалидитетом, рехабилитација,

---

**ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ**

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

INSTITUTE FOR
**Sustainable
Communities**

унапређење социјалних вештина и невербалне комуникације и др.) и примењују их

- Разумеју узроке понашања животиња, објашњавајући их психичким, физичким и бихејвиоралним карактеристикама самих животиња, без аналогije тог понашања са људским (антропоморфизам)
- Упознати су са европским стандардима заштите добробити животиња, примењујући активно та знања у свакодневном животу за побољшање заштите добробити животиња на локалном, као и на националном нивоу
- Предузимају акције (кампање, петиције, писмено обраћање одговорним особама или институцијама и др.) у циљу заштите добробити животиња на локалном, као и на националном и глобалном нивоу
- Пропагирају и спремни су на промену начина живота како би допринели побољшању квалитета сопственог живота кроз заштиту добробити животиња препознајући је као део одрживог развоја

**ПРОЈЕКАТ: ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ О ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА
- ЗА ЉУДЕ, ЖИВОТИЊЕ И ЖИВОТИНУ СРЕДИНУ**

Пројекат се реализује у оквиру програма "Иницијатива јавног заговарања грађанског друштва" који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID), а спроводи га Институт за одрживе заједнице (ISC)